

AMARONESKOLAN LEKTION 1

Amaroneskolan är en serie vinprovningss-
lektioner som hjälper dig att lära dig mer om
det fantastiska vinet Amarone och dess
systemviner från Valpolicella. I lektion ett får du
en introduktion till Valpolicella och dess druvor
och du ges möjlighet att prova de riktigt
klassiska vintyperna som produceras i
Valpolicella idag. Provingen inkluderar dels en
Valpolicella Superiore, en Amarone, samt den
betydligt mindre kända Recioto, vilket är ett
fantastiskt vin som enklast liknas vid en söt
Amarone.

Gemensamt för den första lektionens viner är
att de kommer från den del av Valpolicella som
heter Negrar och ligger mitt i klassiska delen.
Producenten heter Viviani vilket är en liten
producent (80.000 flaskor / år) som gjort sig
känd för sin oerhört höga kvalitet. Provingens
viner innehåller alla samma druvor och mer
eller mindre samma druvblandning vilket
bjuder på intressant möjlighet att få bättre
förståelse kring processen, druvorna och
vinerna som produceras i Valpolicella.

Så här går lektion ett till

Börja med att läsa igenom de inledande sidorna
som handlar om Valpolicella, dess historia och
dess druvor. Därefter är du framme vid
vinprovningmomentet. Prova vinerna
samtidigt som du läser texterna som beskriver
respektive vin. Lektionen avslutas med ett litet
kunskapsprov – diskutera gärna frågorna och
svaren tillsammans med vännerna. Antingen
direkt eller efter att var och en på egen hand
försökt besvara dem.

Introduktion till Valpolicella

Valpolicella är namnet på det vindistrikt samt
det geografiska område som ligger strax
nordost om Verona i Italien. Det täcker en yta
motsvarande 240 kvadratkilometer. Namnet
Valpolicella sägs härleda från latinets Vallis-
polis-cellae som bokstavligen betyder "de
många källornas dal". En mer trolig förklaring
finns i historieböckerna där termen
Valpolicella för första gången används under
1200-talet då en ny familj tar över styret.

Gränsen sträckte sig i öster mot floden Adige
och ett område som på den tiden hette Pol och
hela området kallades således Valpalesela
(Poldalen). Historiskt har naturligtvis vinodling
varit en viktig näring men även stenbrott för
utvinning av marmor har varit en viktig
inkomstkälla för Valpolicella. Denna näring
fortsätter än idag fast numera finns dagbrotten
uppe på högplatån Lessinia som ligger strax
norr om Valpolicella.

Explosiv utveckling av vinproduktion

Under 1997 producerades 1,5 miljoner flaskor
Amarone (och Recioto) och 2004 producerade
man 5,7 miljoner flaskor. Om vi tittar på 2005 så
las 15,9 miljoner kg druvor på tork för
produktionen av Amarone och Recioto. Under
2008 lades 29,8 miljoner kg druvor på tork. På
enbart tre år så har man fördubblat sin
produktionskapacitet och det är lätt att se att det
finns efterfrågan.

Valpolicellas druvor

I Valpolicella återfinns ett stort antal druvor
men den viktigaste förblir Corvina. I regelverket
som styr produktionen av samtliga viner inom
det nyligen uppklassade DOCG-området
Valpolicella står att producenterna måste
använda sig av mellan 40-80% Corvina (varav
max 50% får vara Corvinone), Rondinella
mellan 5-30% och max 15% av andra lokala
druvor.

Corvina

Denna druva har odlats i Valpolicella sedan
300-talet och återfinns idag även i Lombardiet i
ett begränsat område nära Gardasjön. Den finns
i lite olika varianter; Corvina piccola (eller
Corvina gentile), Cruina och Corvina grossa som
inte ska förväxlas med Corvinone. Det är en
mycket vigorös planta med sen blomning och
som når full mognad mot slutet av september
och början av oktober.

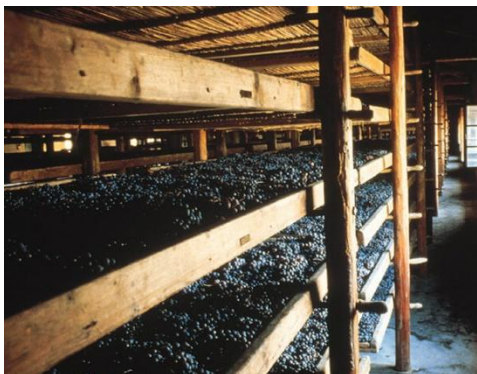

Corvina druvan

Corvina har god resistens mot vinterns kyligare
väderlek. Dess skal är relativt tjockt vilket
hjälp till vid den obligatoriska
torkningsperioden (appassimento) som
tillämpas efter skörden i produktionen av
Recioto och Amarone.

Rondinella

Denna druvsort finns så gott som endast i
Valpolicella. Det är en ranka med riklig
produktion av lövverk och grenar och
blomningen äger rum lite tidigare än hos sin
vapendragare Corvina. Liksom Corvina så är
den anpassningsbar och växer på olika höjder
och på olika jordar. Avkastningen är alltid god
och den har god resistens mot sjukdomar och
mögelangrepp. Den är även tacksam att lägga
på tork då den med fördel kan utstå en 3-4
månader lång torkningsperiod tack vare sitt
kraftiga skal.

Druvor som genomgår appassimento

Molinara

Molinara var fram till 2004 obligatorisk i produktionen av Valpolicellas viner. Efter påtryckningar från producenterna själva togs beslutet att ta bort den som obligatorisk, och nu är det upp till var och en. Det är lätt att förstå att den inte var så omtyckt. Dess två föregångare, Corvina och Rondinella, har båda tjockt skal och relativt mycket fruktkött i druvan. Molinara har ett tunnt skal och bidrar därför inte i någon större grad med färg. Den besitter heller ingen större aromatisk profil utan den fyllde en funktion en gång i tiden för att "fylla ut". Under mycket lång tid har efterfrågan på Valpolicellaviner varit efter lätta, fruktiga och okomplicerade viner.

Idag efterfrågas istället viner med mycket färg, högre alkoholhalt, mer kropp med balans mellan syra och frukten och utrymme för druvor som Molinara har därför krymt. Idag ser vi dock en "revival" för Molinara då vissa producenter producerar renrasiga viner på denna druvsort. De viner som görs enbart på

Molinara får nästan en rosé-touch då skalet är tunnt och innehåller få polifenoler.

Övriga druvor

Här finner vi Oseleta, Dindarella, Rossignola, Negrara och Forsellina. De mest intressanta är Oseleta och Dindarella. Oseletas druvor är små med ett väldigt tjockt skal. Den har även en hög syra vilket är viktigt ur hållbarhetssynpunkt. En negativ aspekt istället (åtminstone ur producentens perspektiv) är att den ger en väldigt låg avkastning.

Vinprovning

Nu är vi framme vid vinprovningssdelen i lektion ett. På det följande bladets vinbeskrivningar får ni vår syn på vinernas egenskaper. Men försök gärna själva att skriva ner era doft- och smakupplevelser. Kom ihåg en sak: det finns inga doft eller smakupplevelser som är fel.

Om vi tycker att ett vin doftar av violer och ni känner svarta vinbär så är vi ändå inte så långt ifrån varandra. Dofter och smaker är ingen exakt vetenskap. Det som för mig kan te sig som en tydlig doft av stall kan för dig istället förefalla som ett tobaksinlag eller en doft av förmultnade löv. Vi är ändå rätt nära varandra. Mer tveksamt skulle det vara om en person kände doften av granny smith äpplen och en annan känner svartpeppar.. Då är det något som inte stämmer.

Alla våra doft- och smakintryck tas direkt ur vår egen minnesbank som skapats genom åren. Om ett vin tar dig tillbaka till den sommaren då du trimmade din Puch-moppe så är det helt ok.

Eller om det tar med dig till den gången du lackade om båten, till den gången du hjälpte mamma att laga till en rabarberpaj osv osv. Ju mer referenser vi har desto större vokabulär får du för att beskriva dofter och smaker.

Vinerna från Valpolicella

I Amaroneskolans första vinprovning får vi smaka en Valpolicella Classico Superiore, en Amarone samt en Recioto. Samtliga viner är gjorda på samma druvor men med helt olika uttryck och vi kommer här att gå in på orsakerna till de stora skillnaderna.

Cinzia och Claudio Viviani

Det som kännetecknar vinerna från Negrar är vinernas rena frukt och bärighet. Speciellt Vivianis viner har en oerhörd elegans och koncentrerade körsbärs- och bjömbärstoner. Vi har dock valt dessa viner därför att de är mycket bra representanter för Negrardalen och detta är en bra inkörsport för dig som vill börja lära känna vinerna från Valpolicella.

Till vänster - Valpolicella Superiore "Campo Morar"

Detta vin är kanske det mest representativa för området Valpolicella i den här uppställningen. Det är ett vin som tillfredsställer på många fronter. Dess användningsområde är mycket stort och den passar till en stor bredd av maträtter. I regelverket så är den officiella skillnaden mellan en "vanlig" Valpolicella och en "Superiore" den att den senare måste ha minst 11% alkohol och får först släppas till försäljning den 1 december det påföljande året efter skördeåret. En trend som dock vinner mark är att man väljer att torka en mindre del av sina druvor efter skörden i cirka 3 veckor för just produktionen av sin "superiore". Så är också fallet med Vivianis "Campo Morar".

Detta vinet är alltså inget Ripasso-vin. För att ett vin ska få kallas Ripasso så måste man ha återanvänt skalen som blev över efter pressningen av druvorna till Amaronevinet. En metod som på senare tid används alltmer sällan av producenter som är mer intresserade utav att nå en högre kvalitet på sina viner.

Druvor: Corvina Veronese 75%
Rondinella 20% och Molinara 5%
Alkohol: 14,0%

Artikelnr: 501045

I mitten - Amarone della Valpolicella

Av samtliga viner från Valpolicella så anses Amarone vara kungen av Valpolicella. Tro ts att samma druvor används i detta vin som det ovannämnda så finns en stor skillnad. Amarone är helt gjort på torkade druvor. Efter skörden i slutet av september så läggs druvorna i plast- eller trälådor att torka och genomgå vad som på italienska kallas "appassimento". De ligger generellt i cirka 3-4 månader var på druvorna pressas. Vad händer med druvorna när de ligger och torkar? Jo, naturligtvis förlorar

de vätska. Det bidrar till att koncentrationen i druvorna blir påtagligare. Det är viktigt att ha druvsorter som Corvina och Rondinella (eller Oseleta) som har ett kraftigt skal som förhindrar att kraftiga mögelattacker förstör druvorna. Efter pressningen mot slutet av januari så förs vinet, efter genomgången maceration, över i barrique i 12 månader och sedan ytterligare 12 månader i stora ekfat som rymmer cirka 3000 liter (sk botti).

Druvor: Corvina Veronese 75%
Rondinella 20% och Molinara 5%
Alkohol: 15,5%

Artikelnr: 500374

Till höger - Recioto della Valpolicella

Om Amarone är kungen av Valpolicella så skulle vi säga att Reciotovinet är drottningen (och vi vet väl alla att det egentligen är kvinnorna som styr och ställer!). Utan Reciotovinet så hade aldrig Amaronevinerna kommit till. Det går olika skrönor om hur Amaronevinet kom till men man tror att det beror på att man glömde bort ett fat med Recioto i en vinkällare vilket bidrog till att jäsningsen fortgick och förvandlade så gott som allt socker i musten till alkohol (vilket naturligtvis är jäsningsens huvuduppgift).

Någonstans under 40-talets mitt började vissa producenter att experimentera med att ge ut en torrare version av recioto som fick namnet Amarone från italienskans "amaro" som betyder bitter. Dvs när sötman försvann i recioto så blev det på den tiden kvar en bitterhet i smaken som man i vissa fall kan känna än idag. Nu så är dock kunskapen hos vinodlarna mycket högre och man kan själv bestämma vilken typ av amaronevin man vill producera (inom rimliga gränser för vilken jordmån man har, val av druvsort osv).

Söta viner är kraftigt underskattade i Italien där vi istället i Skandinavien lättare tar åt oss dessa viner. Recioto för oss är Valpolicellaområdets riktiga själ. Det är ur detta vinet som andra viner tar sitt avstamp. Det är ett vin som har öppnat dörrarna för Valpolicella som vindistrikt. Den kan med fördel serveras tillsammans med rika desserter som Sachertårta, prinsesstårta, kladdkaka men även torrare kakor gjorda på nötter m.m. Endast fantasin sätter gränser. Kom

bara ihåg att logiken är att ett sött vin matchas alltid av sötma i desserten. Är Reciotoen väldigt sötslig vräk på med en sötslig dessert. Är sötman i vinet måttlig kan desserten vara lite torrare med mindre sötma.

Druvor: Corvina Veronese 75%, Rondinella 20%, Molinara 5%
Alkohol: 12,5%

Parmigiano Reggiano – det perfekta komplementet till Amarone och Recioto

Enkla tips på hur man provar vin tillsammans med sina vänner

Hur vinprovningen går till:

Lufta flaskorna

Korka upp flaskorna innan vinprovningen. Ett vin som Amarone öppnar jag cirka 2–3 timmar innan det ska konsumeras. Vad gäller superioren och recioto räcker det med en kvart innan.

Håll upp 2–3 centiliter per glas.

Det räcker och det blir lättare att se färger och uppleva vinets dofter och smaker.

Analysera färgen:

Se till att ni har tillräckligt med ljus när ni provar vin. Det underlättar om man har en vit (ljus) bakgrund, exempelvis ett papper eller servett, för att tydligare se färgen på vinet. Unga röda viner brukar vara blåliga i färgen, men med åren övergår de i en mer djupröd färg och ännu äldre viner kan även bli tegelstensfärgade.

Analysera doften:

Här kommer vi att uppleva flera olika inslag. Det typiska med viner från Valpolicella som görs på i huvudsak Corvinadruvan (som dessutom, i större eller mindre utsträckning, genomgått en torkningsperiod "appassimento") så tenderar de typiska doftinslagen mot körsbär/svarta vinbär. Ju längre tid som druvorna legat på tork, desto mer kommer körsbärdoften att gå över i mer utpräglade russintoner. I både Amaronevinet och Recioto så har druvorna genomgått en torkning på cirka 4 månader och

det känner vi på doften. I superioren så har 30% av druvorna legat på tork i 3 veckor vilket avspeglar sig på doften som har en mer ungdomlig frukt (körsbär, hallon och violer). I Amaronevinet så träder russinen fram, hallondoften ersätts av mognare toner av nypon eller övermogna björnbär. I stora rödviner som Amarone är det vanligt att känna doft av vanilj, stall, tobak, förmultna löv men även inlag av örter är vanligt såsom salvia, koriander, kryddnejlika, svartpeppar osv.

Analysera smaken:

Ta en klunk utan att svälja. Låt vinet beröra alla delar av munnen och öppna gärna munnen emellanåt för att släppa in syre och nästan göra ett "surplande" läte. Detta tillåter dig att få en större bas för att tvärdera vinet. Om vinet är strävt så känns det ofta i den övre tandraden (tanninrika viner som Barolo, Rioja m.m.). Tungan är vårt viktigaste organ för att uppleva sötma, salta, syrlighet samt om ett vin är bittert. Sötman känner vi på tungspetsen och syran och saltan utmed tungans sidor. Om vinet har bittra inslag så känner vi det längst bak på tungan.

Saker att undvika i samband med en vinprovning:

Undvik att röka i anslutning till provningen. Själv dricker jag aldrig kaffe strax innan jag ska prova viner.

Kunskapsprovlektion 1

Försök gärna först på egenhand, ringa in det eller de svar som du tror är rätt. Diskutera därefter svaren tillsammans innan ni kikar på de rätta svaren på sista sidan.

Fråga 1. Namnet Valpolicella sägs härleda från latinets Vallis-polis-cellae, som betyder vad?

- a) de många källornas dal
- b) de många dalarnas källa
- c) dalen med många viner
- d) vinernas dal

Fråga 2. Historiskt har även annan näring, vid sidan om vinnäringen, varit en viktig inkomstkälla i Valpolicella, vilken?

- a) produktion av olivolja
- b) odling av körsbär
- c) stenbrott för utvinning av marmor
- d) utvinning av järnmalm

Fråga 3. Under 2005 lades 15,9 miljoner kg druvor på tork för produktionen av Amarone och Recioto. Hur mycket druvor torkades under 2008?

- a) 10,2 miljoner kg
- b) 18,4 miljoner kg
- c) 29,8 miljoner kg
- d) 38,6 miljoner kg

Fråga 4. I Valpolicella återfinns ett stort antal druvor, men vilken anses vara den viktigaste?

- a) Molinara
- b) Rondinella
- c) Oseleta
- d) Corvina

Fråga 5. Corvina-druvan finns i lite olika varianter, vilka?

- a) Corvina negrara
- b) Corvina piccola
- c) Cruina
- d) Corvina grossa
- e) Corvinone

Fråga 6. Vilka egenskaper hos druvan är viktig för en lyckad appassimento?

- a) rikligt med kärnor i druvan
- b) ett kraftigt och tjockt skal
- c) mycket fruktkött i druvan
- d) att den ger låg avkastning

Fråga 7. Vilka av följande regler gäller för en Valpolicella Superiore?

- a) måste ha minst 11% alkohol
- b) får släppas till försäljning den 1 december det påföljande året efter skördeåret
- c) måste vara ekfatslagrat
- d) måste innehålla minst 30% torkade druvor

Körsbärsträd som blommar under april-månad

Fråga 8. Vad är "appassimento"?

- a) en teknik där druvorna får hänga kvar på vinstockarna under 2-3 månader för att torka
- b) en process där druvorna skördas och därefter läggs för torkning i plast- eller trälådor
- c) tekniken där druvorna skördas helt manuellt för hand
- d) tekniken att återanvända skalerna som blev över efter pressningen av druvorna till Amaronevinet

Fråga 10. Vilka är de typiska doftinslagen för de klassiska vinerna från Valpolicella

- a) Körsbär
- b) svarta vinbär.
- c) russin
- d) övermogna björnbär

Fråga 9. Vad är skillnaden mellan en Amarone och en Recioto?

- a) Recioto är inte producerad av torkade druvor
- b) I Recioto har allt druvsocker jästs ut till alkohol
- c) I Amarone har allt druvsocker jästs ut till alkohol
- d) Recioto är enbart producerad av torkade Corvina druvor